

Skepplanda L2021:2790, Ale kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning av boplatser från mesolitikum och metalltid



Andreas Toreld och Stig Swedberg
Kulturlandskapet rapporter 2023:6



**Skepplanda L2021:2790, Ale kommun,
Västra Götalands län**

Arkeologisk förundersökning av boplats
från mesolitikum och metalltid

Andreas Toreld och Stig Swedberg

Administrativa uppgifter

Fastighet: Rapenskår 1:12, Skepplanda socken, Ale kommun, Västra Götalands län

Länsstyrelsebeslut datum /dnr: 2022-10-25/431-35640-2022

Uppdragsnummer (Fornsök): 202201493

Uppdragsgivare: Svenska Kraftnät

Fältarbetsperiod: 2022-11-14 - 2022-11-18

Projektnummer: 22143

Projektansvarig: Stig Swedberg

Fältansvarig: Andreas Toreld

Övrig personal: Linda Wigert

För personalens meriter hänvisas till Kulturlandskapets hemsida.

Underkonsulter: Carpe Ventum Jord & Skog AB

Undersökningsområdets storlek: 4000 m²

Belägenhet i SWEREF 99 TM: Norr 6434800 m, Öst 337040 m

Höjd över havet: 50-60 meter

Digitalt dokumentationsmaterial: Foto-, schakt-, anläggnings-, fynd- samt provlista (ods). Foton (jpg). Mätfiler (shp och ssf).

Digitalt dokumentationsmaterial förvaltas av Kulturlandskapet.

Fynd: Har omhändertagits. Antal fyndposter: 14. Fynd förvaras hos Kulturlandskapet fram till fyndfördelning.

Tidigare fynd från samma fornlämning förvaras: Statens Historiska Museum.

Provmaterial: ¹⁴C-prover, markkemiprover, förvaras hos Kulturlandskapet.

Skepplanda L2021:2790, Ale kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning av boplatz från mesolitikum och metalltid

Kulturlandskapet rapporter 2023:6

© Kulturlandskapet 2023

Författare: Andreas Toreld och Stig Swedberg

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen.

Omslagsbild framsida: Andreas mäter djupet i schakt 16 inom områdets södra del. I bakgrunden syns den nyanlagda karpdammen. Foto mot sydväst.

Bild baksida: Det grunda schakt 4 inom norra delen av området närmast i bild. Linda och Mats står vid schakt 5. Foto mot söder.

Orienteringskarta: Framställd av Kulturlandskapet med data från Map Maker samt Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av uppdragsgivaren.

Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Kulturlandskapet med data från Lantmäteriet.

Upphovsrätt: Om inget annat anges enligt Creative Commons licens CC BY.

Redigering och layout: Andreas Hansen, Omland Form och Fotografi

Sökord: Rapenskår, stenålder, metalltid, flinta, härd

Kulturlandskapet

Ekelidsvägen 5

457 40 FJÄLLBACKA

www.kulturland.se

kontakt@kulturland.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	
Undersökningsområdet	6
Tidigare undersökningar	6
Frågeställningar	7
Metod	7
Förmedling	7
Undersökningsresultat	
Schakt	9
Anläggningar	9
Fynd	11
Tolkning och vidare åtgärder	
Tolkning	15
Kunskapspotential	15
Pedagogisk potential	15
Värdering av måluppfyllelsen	15
Förslag på vidare åtgärder	17
Lagstiftning	17
Källor	19
Bilagor	
Bilaga 1 – Schakt	22
Bilaga 2 – Anläggningar	24
Bilaga 3 – Fyndlista	25

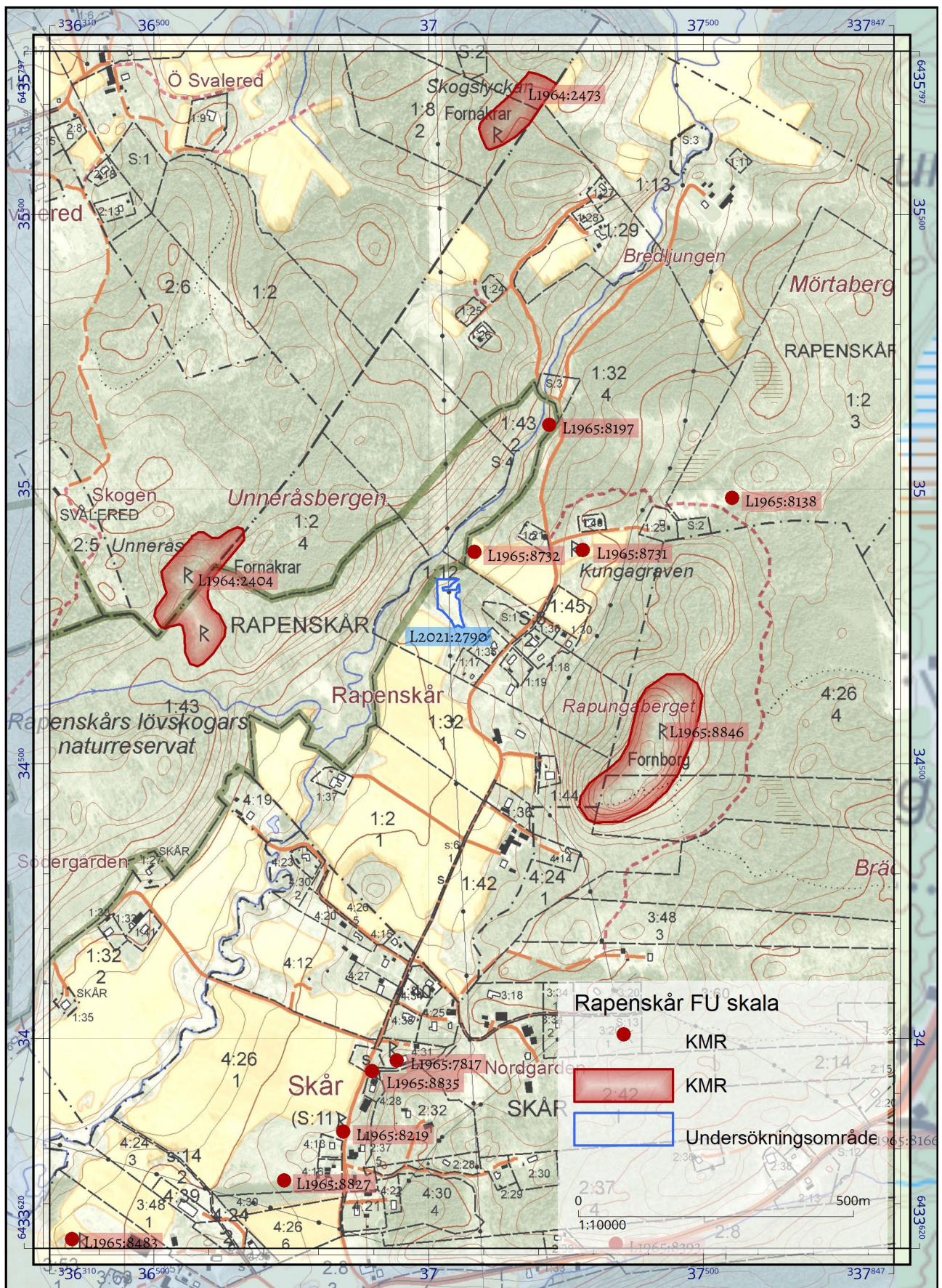


Illustration 1. Karta över landskapet och de fornlämningar som omger den förundersökta boplatsten L2021:2790 (blå markering).
© Lantmäteriet.

Skepplanda L2021:2790, Ale kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning av boplats från mesolitikum och metalltid

Sammanfattning

Svenska kraftnät planerar att genomföra ledningsförnyelse av 400 kW luftledning sträckan Skogssäter-Kilanda. Markingrepp kommer att ske genom körning med arbetsfordon, anläggande av nya stolpfundament och rivning av gamla fundament. Det aktuella ärendet gäller ingrepp i fornlämning L2021:2790, ett boplatsområde, där befintlig stolpe 1662 är placerad centralt i fornlämningen och ny stolpe (105) skall anläggas söder om den gamla.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har gett Kulturlandskapet i uppdrag att utföra en arkeologisk förundersökning inom den södra delen av fornlämningen. Syftet med förundersökningen är att ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökningen skall fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet, samt ta tillvara fornfynd.

Förundersökningsområdet ligger inom fastigheten Rapenskår 1:12, cirka 5 kilometer nordost om samhället Skepplanda. Boplatsten L2021:2790 är belägen på en sandig höjdrygg, cirka 55 meter över havet, på den sydöstra sidan av Grönåns djupa ravin. Området har tidigare utgjorts av åkermark. En nyanlagd damm avsedd för karpar begränsade den möjliga förundersökningsytan i söder.

Det togs upp 20 schakt med grävmaskin jämnt fördelade över ytan. Lagerföljden bestod i regel av brun humös sandig silt (matjord), följd av rödbrun grusig sand (alv). Inom den östra delen av området bestod lagerföljden i flera schakt av en påförd homogen lera. Leran tolkades som en igenfyllning av ett före detta grustag som funnits i östra kanten av området.

Sex anläggningar påträffades som ansågs

kunna vara förhistoriska: en härd, fyra gropar och ett eventuellt kulturlager. Det påträffades 108 fynd, samtliga utgjordes av litiska artefakter. De flesta av fynden framkom i matjorden, några även ytligt i alven. Inga fynd påträffades i anläggningarna. Fyndmängden var relativt ringa sett till volymen genomsökt jord.

Två kolprover samlades in. Provet från härd (A4) innehöll al, lind och salix. Provet av salix valdes ut för ¹⁴C-analys, vilket daterades till romersk järnålder. Provet från gropen (A9) innehöll asp, vilket skickades vidare för ¹⁴C-analys och daterades till äldre bronsålder.

Den litiska analysen tyder på att vistelser på platsen också ägt rum under såväl sandarna- som lihultkultur under mesolitikum (5500-9000 BP). Det kan vara antingen flera kortvariga besök under flera tusen år eller mer begränsat i tid till övergångsfasen mellan perioderna omkring 7000 BP. Svallad flinta antyder att några av vistelserna varit när platsen låg i ett strandnära läge. Vid 7000 BP ligger platsen vid den innersta delen av en smal havsvik. Platsen kan ha varit attraktiv även under senare perioder, inte minst på grund av läget vid Grönåns forsar som lämpligt fiskevatten för laxfiske. Ett fragment till en slipad yxa visar på besök även under neolitikum (3500-5500 BP).

Kulturlandskapet anser att inga ytterligare undersökningar är motiverade inom det förundersökta området. Den förundersökta delen av L2021:2790 kan betraktas som undersökt och borttagen. Den nordligaste delen av boplatsområdet ingick inte i förundersökningen och kvarligger därmed som fornlämning. Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap i Kulturmiljölagen (KML) och genom miljöbalkens (MB) generella hänsynsregler.

Inledning

Svenska kraftnät planerar att genomföra ledningsförnyelse av 400 kW luftledning sträckan Skogssäter-Kilanda inom korridor FL5 S7-8. Arbetsföretaget innebär att bygga en ny kraftledning i befintlig ledningsgata och riva den gamla. Markingrepp kommer att ske genom körning med arbetsfordon, anläggande av nya stolpfundament och rivning av gamla fundament. Det aktuella ärendet gäller ingrepp i fornlämning L2021:2790, ett boplatssområde, där befintlig stolpe 1662 är placerad centralt i fornlämningen och ny stolpe 105 skall anläggas söder om den gamla.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har gett Kulturlandskapet i uppdrag att utföra en arkeologisk förundersökning inom den södra delen av fornlämning L2021:2790, motsvarande en yta på cirka 4000 m². Beslut om arkeologisk förundersökning fattades enligt 2 kap. Kulturmiljölagen.

Syftet med förundersökningen är att ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökningen skall fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet, samt ta tillvara fornfynd. Resultatet skall kunna användas av undersökare för att bedöma och beräkna omfattningen av en eventuell arkeologisk undersökning.

Undersökningsområdet

Förundersökningsområdet ligger inom fastigheten Rapenskår 1:12, cirka 5 kilometer nordost om samhället Skejplanda. Boplatssområde L2021:2790 är belägen på en sandig höjdrygg, cirka 55 meter över havet, på den sydöstra sidan av Grönåns djupa ravin, *illustration 1*. Grönån rinner ut i Göta älv efter ytterligare 10 kilometer i sydvästlig riktning.

Förundersökningsområdet har i historiskt tid utgjorts av åkermark. Åkermarken brukas inte längre. Området utgörs numera av en röjd kraftledningsgata, *illustration 2*. På ett flygfoto från 1960-talet syns kraftledningen gå igenom den då brukade åkermarken och ett större grustag gränsar till området i öster. På ett flygfoto från 1975 brukas inte längre åkermarken medan grus-

taget fortfarande är öppet.¹ Grustaget är idag igenfyllt. En nyanlagd damm avsedd för karpar begränsade den möjliga förundersökningsytan i söder. Dammen var nygrävd vid den arkeologiska utredningen som utfördes 2021. I väster och öster har fornlämningen okänd utsträckning, området för aktuell förundersökning begränsas av ledningsgatan. I norr begränsas boplatssområdet av Grönåns djupa ravin, tillika Rapenskårs naturreservat. Den nordligaste delen av boplatssområdet ingick inte i förundersökningen.

I det absoluta närområdet finns enligt kulturmiljöregistret inga andra registrerade boplatser.² Det finns en fyndplats för slagen flinta (L1965:8732) i åkermarken cirka 30 meter i riktning mot nordöst, antagligen ingår den i samma boplatssområde som L2021:2790. Cirka 300 meter åt nordöst finns ytterligare en fyndplats för slagen flinta (L1965:8197) i ett liknade läge på en terrass på den sydöstra sidan av Grönåns bäckravin. Cirka 200 meter öster om förundersökningsområdet finns en hällkista (L1965:8731). I övrigt finns det i området inom en kilometers radie från den aktuella fornlämningen en fornborg (L1965:8846) och två skålgropslokaler (L1965:7817, L1965:8219).

Tidigare undersökningar

Fornlämningen L2021:2790 utgörs av ett boplatssområde registrerat av Kulturlandskapet vid en arkeologisk utredning steg 2.³ I fem av de sex upptagna schakten framkom fynd av slagen flinta, kvarts och kvartsit. Till fynden av flinta hör bland annat ett fragment av en mikrospånkärna. Det påträffades även två anläggningar tolkade som härdar, båda med förekomst av skörbränd sten, samt ett eventuellt kulturlager. Inga naturvetenskapliga analyser utfördes. Fynden gav en preliminär datering av boplatssområde till senmesolitikum/tidigneolitikum.

Vid besiktning av platsen inför förundersökningen påträffades ytligt i en körväg ned mot karpdammen en konisk spånkärna. Kärnan är

¹ Informationskartan Västra Götaland

² KMR 2022

³ Börjesson Liljas mfl 2021



Illustration 2. Förundersökningsområdet ligger inom en kraftledningsgata med en nyanlagd karpdam i södra delen. Foto taget i oktober innan undersökningen genomfördes. Foto mot söder.

typisk för den mesolitiska sandarnakulturen (7000-9000 BP).

Frågeställningar

Enligt undersökningsplanen kan en arkeologisk förundersökning av boplatssytan förväntas ge upphov till djupare kunskaper kring fornlämningens utbredning, karaktär, datering och komplexitet. De förväntade lämningarna är främst litiska fynd och anläggningar som kan knytas till mesolitikum och neolitikum, men det kan inte uteslutas även senare inslag av metalltida vistelser.

Metod

Förundersökningen utfördes genom att schakt togs upp med grävmaskin jämnt fördelade över hela den tillgängliga förundersökningsytan. Schakten förlades huvudsakligen i nord-sydlig riktning där så var möjligt. Schakten lämnades öppna under undersökningen för att underlätta

vid urval av anläggningar som skulle undersökas och provtas. Schakten lades sedan igen direkt efter förundersökningen slutförts.

Schakten rensades för hand efter varje skop-tag varvid fynd och anläggningar registrerades.

Schakt och anläggningar mättes in med RTK-GPS, beskrevs och fotograferades. Lagerföljden beskrevs och fotograferades i varje schakt. Ett urval anläggningar delundersöktes och dokumenterades i profil. I de anläggningar som innehöll kol insamlades prov för vedarts- och ¹⁴C-analys. Prover för markkemisk analys togs dels i och runt om anläggningarna, och dels spritt över hela undersökningsytan i botten av varje schakt, samt som profilprover i utvalda schakt.

Förmedling

Rapporten finns tillgänglig på Kulturlandskaps hemsida samt på Fornsök. I övrigt har inga särskilda förmedlingsinsatser utförts.

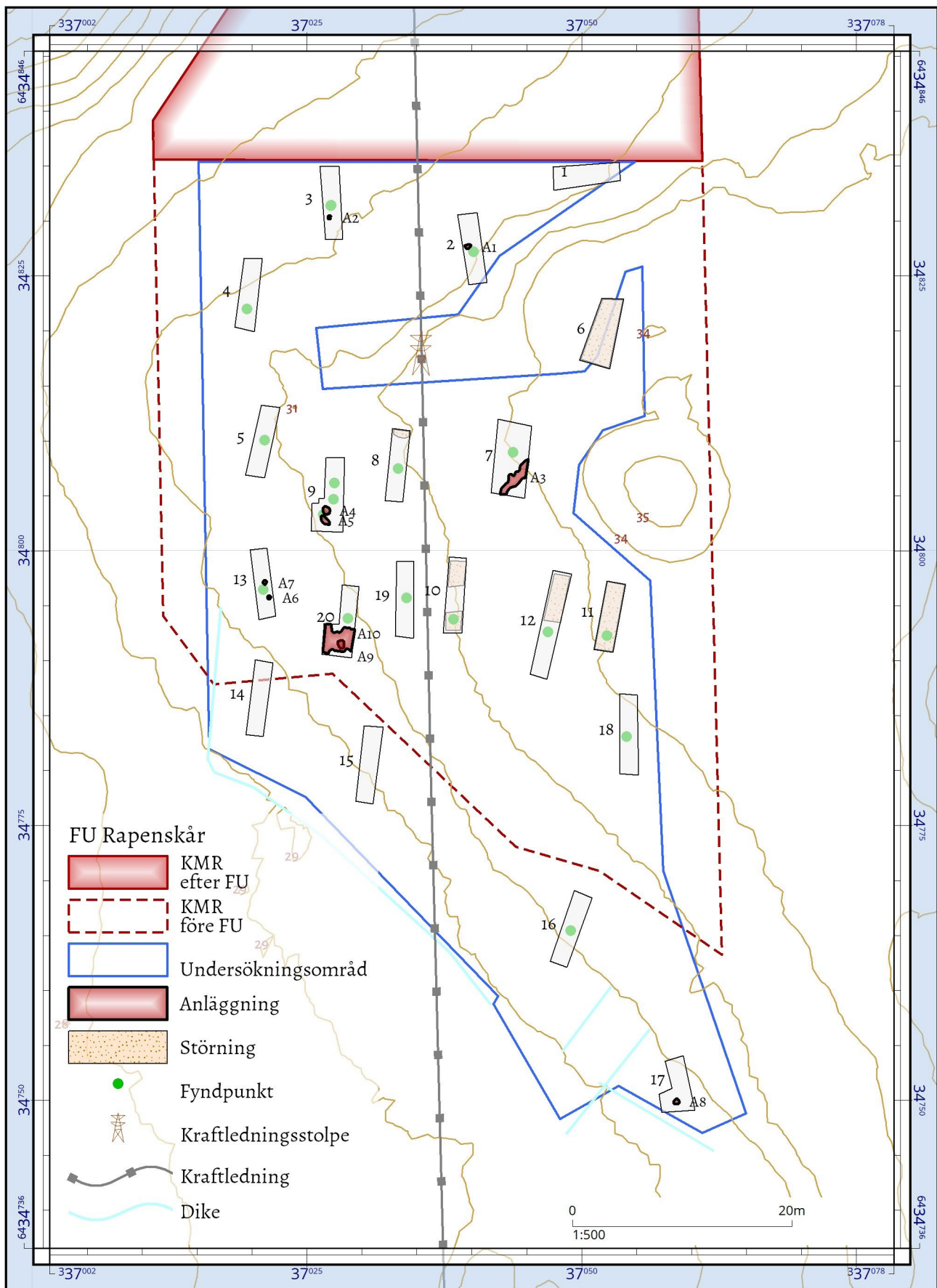


Illustration 3. Översiktskarta över förundersökningsområdet. Schakt, anläggningar och fynd är markerade. © Lantmäteriet

Undersökningsresultat

Förundersökningen utfördes av arkelogerna Andreas Toreld och Linda Wigert under en veckas tid i mitten av november 2022. Veckan var utan nederbörd, men den mörka årstiden gjorde att det var svårt att se och fotografera anläggningar mot slutet av arbetsdagarna. Grävmaskinist var Mats Svensson från Carpe Ventum Jord & Skog AB. Innan undersökningen påbörjades fick vi en säkerhetsgenomgång med Vattenfalls representant på plats i kraftledningsgatan. Alla i personalen har godkänd ESA-utbildning.

Schakt

Det togs upp 20 schakt med grävmaskin jämnt fördelade över ytan, *illustration 3* och *bilaga 1*. Schakten var 4,5-10 m långa och 1,6-3,0 m breda. I regel var schakten 6,5 m långa och 1,6 m breda. Några schakt breddades när det framkom anläggningar. Ett schakt, nr 12, förlängdes på grund av sentida störning i norra halvan. Den nyanlagda karpdammen och de omgivande diken begränsade den möjliga förundersökningsytan i söder. Till det befintliga stolpfundamentet var vi av säkerhetsskäl ålagda att hålla minst 5 meters distans vid schaktningen. Det fanns även ett äldre stolpfundament i östra kanten i form av en större jordhög, den undveks också vid schaktningen. Storleken på förundersökningsområdet beräknas till cirka 2600 m² efter korrigering för tillgänglig yta. Schaktens totala yta är cirka 250 m², motsvarande 10,4 % av den tillgängliga förundersökningsytan.

Schaktens djup varierade mellan 0,2 och 1,0 m. Det grundaste schaktet var nr 4 där matjordlagret var som tunnast, endast 0,1 m, och det djupaste schaktet var nr 16 där matjordlagret var som mäktigast, upp till 0,75 m, jämför omslagsbild fram- och baksida. Lagerföljden bestod i regel av brun humös sandig silt (matjord), följd av rödbrun grusig sand (alv). Inom den östra delen av området bestod lagerföljden i flera schakt, nr 6, 11 och 12, av en påförd homogen lera, *illustration 4*. Leran tolkades som en igenfyllning av det före detta grustaget som funnits i östra kanten av området. Även i norra delen av schakt 10 fanns

det påförda fyllnadsmassor. Dessa innehöll både lera, stora stenar och tegelstenar. Norra delen av schakt 18 innehöll stora stenar, troligen fyllnadsmassor även det.

Anläggningar

Vid schaktningen påträffades tio anläggningar som mättes in i plan, varav åtta senare delundersöktes till hälften, *illustration 3* och *bilaga 2*. Av dessa bedömdes anläggning 2, 3, 6 och 7 som sentida störningar och utgår. Efter undersökningen räknas sex stycken som möjliga förhistoriska anläggningar: en härd (A4), fyra gropar (A1, A5, A8 och A9) och ett eventuellt kulturlager (A10). Markkemprov togs ur alla sex anläggningar.

Den tydligaste anläggningen är härden (A4). Den var rund, 0,7 m i diameter och 0,15 m djup. Den innehöll skörbränd sten, mycket sot och välbevarat kol, *illustration 5* och 6. Härden provtogs



Illustration 4. Schakt 6 innehöll enbart påförd homogen lera. Linda mäter in schaktet. Grävsoppan vilar på en jordhög som utgör ett äldre stolpfundament. Foto mot söder.



Illustration 5. Lodfoto av härden (A4) till höger och den intilliggande gropen (A5) till vänster. Schakt 9 har breddats åt väster för att kunna avgränsa de båda anläggningarna.



Illustration 6. Profil av härden (A4) efter snittning. Den innehöll mycket sot, kol och skörbränd sten. Kolprov togs i botten. Foto mot väster.



Illustration 7. Lodfoto av en grop (A9) som var omgiven av ett eventuellt kulturlager (A10). Gropen innehöll enstaka kolbitar i ytan som samlades in för analys. Inga fynd påträffades i någon av anläggningarna.

för vedarts- och ^{14}C -analys. I nära anslutning till härden fanns en av groparna (A5). Mellan härden och gropen påträffades en flintskrapa vid avbanningen.

Groparna var runda eller ovala. De varierade i storlek mellan 0,5 m i diameter till 1,1x0,5 m stora. Djupet var 0,1-0,2 m. Ingen av dem innehöll några fynd. En av groparna (A9) innehöll enstaka kolbitar i ytan som insamlades för vedarts- och ^{14}C -analys.

Det eventuella kulturlagret undersöktes inte. Det fortsatte utanför det breddade schaktets utbredning. Fyllningen bestod av en flammig mörkbrun humös sandig silt. Varken fynd eller kol och sot syntes i ytan. Lagret omgav en av de undersökta groparna (A9), *illustration 7*.

Fynd

Vid förundersökningen av L2021:2790 påträffades 108 fynd, fördelat på 42 fyndposter, samtliga utgjordes av litiska artefakter. Av dessa tillvaratogs 14 fyndposter. Enbart fynd som ansågs vara viktiga ur funktions- eller dateringssynpunkt

tillvaratogs. Samtliga fynd och deras kontext redovisas i fyndlistan, *bilaga 3*.

Fynd påträffades i 15 av de 20 schakten. Fyndmängden varierade mellan 1 och 20 fynd/schakt. Flest fynd framkom i de centralt belägna schakten 7-9. De flesta av fynden framkom i matjorden, några även ytligt i alven. Inga fynd påträffades i anläggningarna. Fyndmängden kan beskrivas som relativt ringa sett till volymen genomskött jord. Fynd av flinta sorterades av Andreas Toreld med stöd av Sorteringsschema för flinta.⁴

I den bruna humösa sandiga silten påträffades även recenta inslag i form av glas, tegel och en kritpipa. Dessa är inte redovisade som fynd i fyndlistan. De är tolkade som lösfynd i den före detta åkerns ploglager.

Analysresultat

Två kolprover samlades in. Provet från härden (A4) samlades in i botten av anläggningen och innehöll rikligt med kol. Kolet upplevdes i fält

⁴ Andersson m fl 1978

Tabell 1. Vedartsanalys och ¹⁴C-analys

Prov nr	Anl nr	Anl typ	Mö h	Vedart *)	Cedad nr	BP-år	Δ13C (‰)	Datering 68,2%	Datering 95,4%	Medianvärde
29	4	Härd	30,2	Al, lind, <u>salix</u>	LTL 31145	1763 ± 40	-20.4 ± 0.7	240-347 e Kr	223-402 e Kr	303 e Kr
40	9	Grop	30,6	<u>Asp</u>	LTL 31146	3214 ± 40	-28.2 ± 0.5	1507-1441 f Kr	1601-1409 f Kr	1476 f Kr

*) Understruket = daterat material.

OxCal v4.4.4 Bronk Ramsey (2021); r:5 Atmospheric data from Reimer et al (2020)



Illustration 8. Andreas tar markkemiprover i profilväggen till schakt 16. Foto mot norr.

som ovanligt välbevarat, vilket gjorde att det ansågs mindre troligt att det var samtida med den mesolitiska boplatsen. Provet från gropen (A9) togs ytligt i anläggningen och innehöll enstaka kolbitar. Det framkom inga kolbitar längre ner i anläggningen.

39 prover samlades in för markkemisk analys. Proverna togs spritt över hela undersökningsytan i botten av varje schakt, samt som profilprover i tre utvalda schakt, nr 3, 16 och 20. Profilerna i schakt 16 och 20 provtogs då det konstaterades en tydlig lagerförändring mot botten av respek-

tive schakt. I fält tolkades detta som antingen en överlagrad äldre markhorisont eller ett kulturlager. I anläggning 1, 4, 5, 8 och 9/10 togs markkemiska prover, dessutom i ytan kring anläggning 4 och 5 samt anläggning 9/10, illustration 8.

Analysrapporterna finns att ladda ner på Fornsök, samt på Kulturlandsskapets hemsida.

Vedartsanalys

Två kolprover skickades till Erik Danielsson, Vedlab, Falun. Provet från härden (A4) innehöll al, lind och salix. Provet av salix valdes ut för ¹⁴C-analys då det släktet har en maximal ålder av cirka 60 år. Provet från gropen (A9) innehöll asp, vilket skickades vidare för ¹⁴C-analys, tabell 1.⁵ Alla trädslag är vanligt förekommande i närmiljön även idag.

¹⁴C-analys

Två kolprover skickades till CEDAD, Italien, för ¹⁴C-datering. Provet från härden (A4) daterades till romersk järnålder. Provet från gropen (A9) daterades till äldre bronsålder, tabell 1.⁶

Markkemisk analys

Proverna för den markkemiska analysen skickades till Miljöarkeologiska laboratoriet, Umeå universitet.

Den markkemiska analysen av prover från schakt visar på stora skillnader i såväl MS-värde som fosfathalt, tabell 2. Merparten av schakten har ett MS-värde runt medianvärdet på 14. Schakt 7, 10, 12, 18 och 19 avviker med betydligt högre värden. Schakten är belägna i den sydöstra delen av undersökningsområdet. I dessa schakt förekom inga anläggningar. Även schakt 9 har ett

⁵ Danielsson 2022

⁶ Calcagnile 2023

högre värde, dock inte lika högt. I detta schakt återfinns anläggning 4 och 5, hård respektive grop. Det är möjligt att detta påverkar det högre vädet i schaktet.

Anläggningsfyllningen i de provtagna anläggningarna uppvisar låg värmepåverkan. Undantaget är anläggning 4 där ett svagt förhöjt MS-värde kan noteras. Ytan runt anläggningen uppvisar dock generellt högre MS-värde. Det kan inte uteslutas att även schakt 9 är påverkat av den händelse som orsakat de högre värdena i schakten sydost om.

Fosfatackumulationen i schakt uppvisar ett helt annat mönster. Där de högsta värdena återfinns i norr, schakt 2 och 4, samt i söder schakt 16-18. Det är endast i schakt 18 där höga värden av såväl MS som fosfater sammanfaller.

Samtliga anläggningar har fosfatvärden som ligger på eller under genomsnittsvärdena för området. Även provtagningspunkterna runt anläggning 4 och 5 samt 9/10 uppvisar värden under genomsnittet.

Analyserna av profilproverna stödjer hypotesen att det rör sig om äldre överlagrade markhorisonter.

Sammanfattningsvis återspeglar resultatet markpåverkande processer såsom podsolering och odling men troligen med ett visst inslag även av annan kulturpåverkan. Tydligast är detta avseende fosfatackumulation i schakt 2 och 4. Avseende MS-värden är det ytan sydost om schakt 9, med anläggning 4, som tydligast varit utsatt för värmepåverkan. De provtagna profilerna representerar troligen ljungshedsPodsoler som överlagrats.⁷

Litisk analys

Den litiska analysen genomfördes av Andreas Toreld. Fyndmängden blev något mindre än förväntat vilket begränsar analysens möjligheter. Vi kan heller inte räkna med att materialet påträffades in situ eftersom marken varit odlad. Av de 108 fynden är 104 av flinta, 2 av grönsten och 2 av kvartsit. Inslag av grönstensavslag kan tyda på aktiviteter under senmesolitikum eller neolitikum då många yxor tillverkades av grönsten. Av

Tabell 2 Markkemi analys

Magnetisk susceptibilitet	Lägsta värde	Högsta värde	Medel-värde	Median-värde
Schakt 1-20	5	152	44	14
Schakt 1-6, 8, 11, 13-17, 20	5	18	10,5	10
Schakt 7, 10, 12, 18, 19	95	152	119	117
Schakt 9	70	70	70	70
Fosfathalt CitP ppm	Lägsta värde	Högsta värde	Medel-värde	Median-värde
Schakt 1-20	18	224	138	137
Schakt 1, 3, 5-15, 19, 20	18	149	115	127
Schakt 2, 4, 16, 17, 18	178	224	197	196

	MS-värde	CitP
Anläggning 1	7	134
Anläggning 4	16	218
Anläggning 5	7	141
Anläggning 8	4	138
Anläggning 9/10	5	92

flintfynden är 8 svallade (7,7 %), 9 patinerade (8,7 %) och 10 brända (9,6 %). Andelen svallad flinta är vad man kan förvänta sig av boplatser som legat i strandnära lägen. Den brända flinta antyder att det funnits hårdar på platsen som är samtida med flintan.

En sammanställning av fynden utifrån förekommande fyndkategorier ses i Tabell 3. Andelen avfallsmaterial är som vanligt det som dominerar, 90,7% räknas hit. Då räknas även ett spån, ett kort spånfragment och ett mikrospån som inte uppvisar retusch som avfall. Både spånet och det korta spånfragmentet är raka och tunna vilket är typiskt för så kallade smalspån, med förbehåll för att plattformarna saknas i båda fallen.⁸ Smalspån slås ur koniska spånkärnor, typiska för den mesolitiska sandarnakulturen (7000-9000 BP).

Avfallsmaterialet stämmer väl överens med

⁷ Eriksson 2023

⁸ Nordqvist 1999

Tabell 3 Fyndkategorier

Sakord	Antal	%
Slipad yxa/mejsel R	1	
Borrspets	1	
Elslagningssten	1	
Avslagsskrapa	2	
Avslag med retusch	1	
Summa redskap	6	5,6
Plattformskärna A	2	
Plattformskärna C	1	
Mikrospånkärna B	1	
Summa kärnor	4	3,7
Spån	1	
Kort spånfragment	1	
Mikrospån	1	
Avslag, flinta	72	
Avslag, annan bergart	2	
Övrigt slagen flinta	19	
Övrigt slagen bergart	2	
Summa avfall	98	90,7
Totalt	108	100



Illustration 9. Konisk spånkärna (Fnr 42) som den påträffades i markvägen ner mot karpdammen.

de påträffade kärnorna. Två av dem är av typen plattformskärna A, det vill säga konisk spånkärna. Den ena av de koniska kärnorna (Fnr 40) är en liten, hårt utnyttjad kärna påträffad i schakt

20. Den andra (Fnr 42) är en mer klassisk konisk kärna som påträffades i markvägen ner mot karpdammen, *illustration 9*. Det kan dock inte uteslutas att den hamnat där sekundärt om gruset till vägen hämtats i ett grustag. Eftersom det bedrivits grustäkt i närområdet behöver gruset inte ha flyttats särskilt långt. I schakt 2 påträffades det en mikrospånkärna B (Fnr 2), det vill säga en handtagskärna, typisk för den senmesolitiska lihultkulturen (5500-7000 BP).

Bland redskapen finns en borrarpet (Fnr 19), en eldslagningssten (Fnr 10), två avslagsskrapor (Fnr 24 & 26) och ett avslag med retusch (Fnr 3). De båda skraporna är funna nära varandra på var sin sida om härden (A4) i schakt 9. Båda är gjorda av tjocka avslag och påminner i tillverkningsteknisk om kölskrapor/kölformiga kärnor, typiska för den senmesolitiska lihultkulturen.

Bland redskapen har också räknats ett fragment av en slipad yxa/mejsel (Fnr 13). Det är ett litet flintavslag som vid närmare okulär analys visade sig ha en bevarad slipyta. Det går inte att se vilken typ av yxa eller mejsel som avslaget slagits ur. Det har inte tillkommit genom bruk av eggen utan troligare en återanvändning av en förbrukad yxa. Fragmentet är ett konkret bevis på att det också förekommit en neolitisk vistelse på platsen.

Sammantaget tyder den litiska analysen på vistelser på platsen under såväl sandarna- som lihultkultur under mesolitikum (5500-9000 BP). Enstaka fynd kan även dateras till neolitikum (3500-5500 BP). Avfallsmaterialet är för litet för vidare statistiska analyser. Intrycket är dock att flintan varken representerar en inledande reduktion av insamlad strandflinta eller hela produktionen fram till färdiga redskap. Snarare ger det intrycket av att flinthantverket varit av tillfällig karaktär och begränsad omfattning. Det har heller inte kunnat påvisas några flintkoncentrationer som kan tolkas som slagplatser inom den undersökta ytan.

Tolkning och vidare åtgärder

Tolkning

Den litiska analysen tyder på att vistelser på platsen ägt rum under såväl sandarna- som li-hultkultur under mesolitikum (5500-9000 BP). Det kan tänkas vara frågan om antingen flera kortvariga besök under flera tusen år eller mer begränsat i tid till övergångsfasen mellan perioderna omkring 7000 BP. Den svallade flintan antyder att åtminstone några av vistelserna varit när platsen låg i ett strandnära läge och havets vågor periodvis sköljt över flintan. Enstaka fynd, i form av ett fragment till en slipad yxa, kan även dateras till neolitikum (3500-5500 BP). Karaktären och den ringa mängden påträffade fynd ger intrycket att aktiviteterna som rör flinthantverket varit av tillfällig och begränsad omfattning.

Likaså kan karaktären och mängden påträffade anläggningar tyda på kortvariga och tillfälliga besök på platsen. Det är dock troligt att fler anläggningar funnits som kan ha försvunnit genom odlingsverksamhet eller helt enkelt blivit för urlakade för att kunna upptäckas.

¹⁴C-analysen av två anläggningar visade att platsen varit brukad även under metalltid, vid bronsålder och järnålder. Det är troligt att platsen varit intressant under långa tider. Både avseende odling men också för jakt/fiske.

Den markkemiska analysen visade att de små förhöjningar av fosfathalt som kunde uppmätas rimligen representerar tillfälliga aktiviteter. De låga halterna i själva anläggningarna utesluter mer storskalig födoberedning. MS-värdena visar på relativt låga värden även i eldstäder vilket kan innebära att delar av anläggningarna skadats av jordbruk eller att eldandet inte varit så intensivt. Den yta i sydost som uppvisar höga MS-värden kan inte knytas till anläggningar. Det är troligen en separat process som lett till denna förhöjning. Det skulle kunna röra sig om en svedja eller möjligen skogsbrand.

Enligt en strandlinjeanalys har förundersökningsområdet utgjort en udde ut i en smal havsvik runt 8000-9000 BP, *illustration 10*. Havsviken är kvar i området under lång tid framöver. Vid 7000 BP ligger platsen vid den innersta delen

av den smala havsviken. Omkring 4000 BP är havsviken mer avlägsen.⁹ Platsen kan ha varit attraktiv även under senare perioder, inte minst på grund av läget vid Grönåns kraftiga ravin med forsar och lämpligt fiskevatten för laxfiske efter 4000 BP, *illustration 11*.

Kunskapspotential

Boplatsens kunskapspotential inom det undersökta området bedöms som låg. Det har bedrivits täktverksamhet inom den östra delen av området och odling i modern tid inom den övriga delen. Antalet bevarade anläggningar som kunde vara förhistoriska var efter genomförd förundersökningen låg. Antalet fynd var också låg och vi kan heller inte utgå ifrån att de är deponerade på samma plats som de påträffades.

Pedagogisk potential

Den röjda kraftledningsgatan gör att platsen är överblickbar. Utsikten från höjdryggen är god i sydlig riktning där den tidigare havsviken lätt kan föreställas i dagens odlingslandskap. Närheten till forsarna i Grönån är tydlig. Den pedagogiska potentialen för att förstå boplatsens lokalisering är god. Anläggande av nya stolpfundament i den befintliga kraftledningen bör inte påverka det pedagogiska värdet nämnvärt.

Värdering av måluppfyllelsen

Undersökningen genomfördes enligt plan. Inga avvikelser anmäldes. Det beräknades att cirka 210 m² skulle undersökas genom schaktning, det undersöktes 250 m². Det framkom färre anläggningar som innehöll bevarat kol än beräknat. Därför utnyttjades bara 2 istället för beräknade 8 vedartsanalyser och 2 av 4 beräknade ¹⁴C-analyser. De litiska fynden kunde som förväntat knytas till mesolitikum och neolitikum. Anläggningarna kunde istället dateras till metalltid. Det är viktigt att påpeka att den metalltida närvaron enbart uppmärksammats genom schaktning och markkemisk analys. Den nuvarande registreringen fångar därmed inte upp potentialen för ytterligare metalltida strukturer i området kring Grönån.

⁹Börjesson Liljas mfl 2021

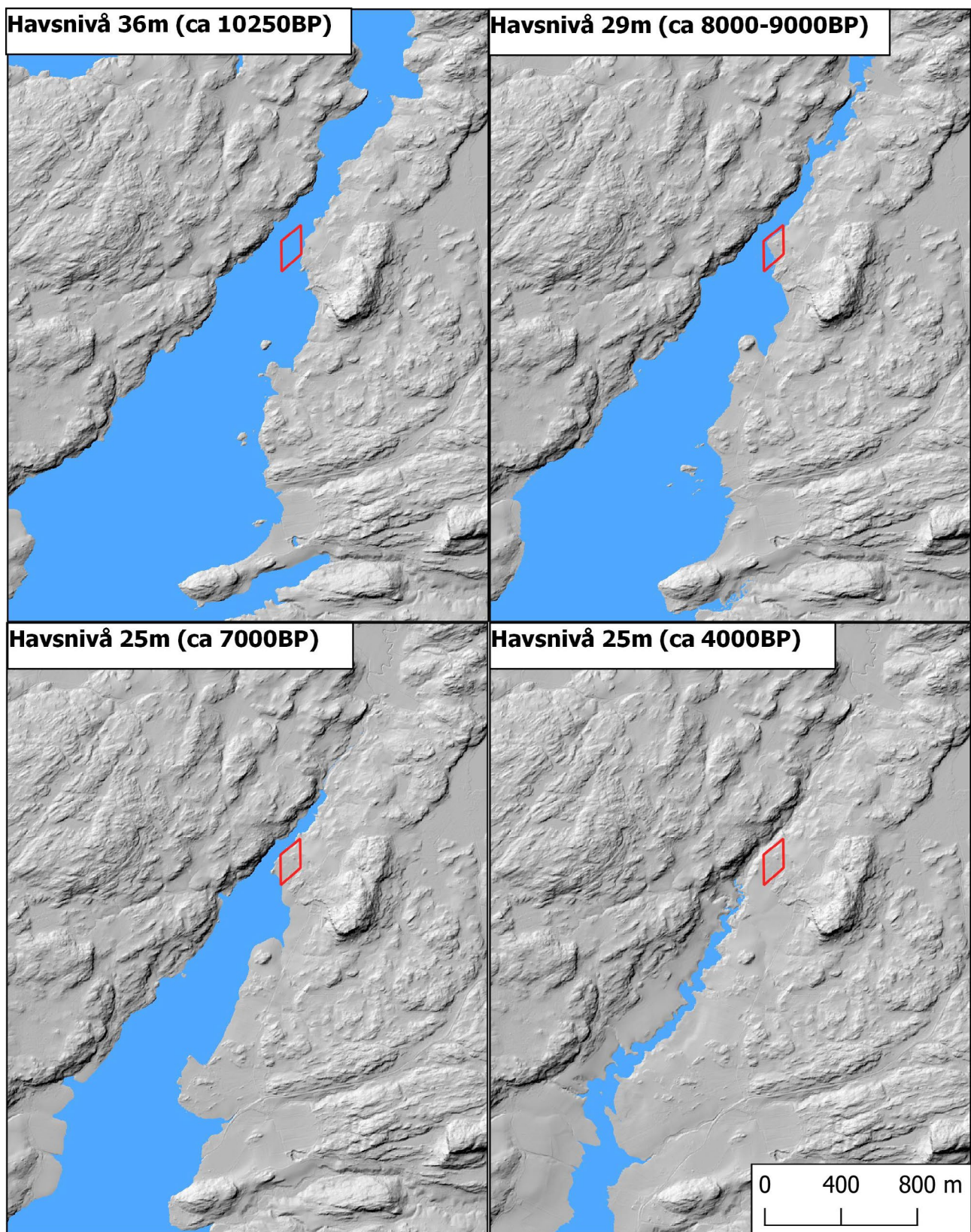


Illustration 10. Platsen läge i förhållande till havsnivån vid olika tillfällen. Kartor framställda av Oscar Jacobsson (Börjesson Liljas m fl 2021, s 49). Observera att illustrerad havsnivån vid 4000 BP är 12 möh.



Illustration 11. Grönån forsar fram genom en djup ravin nedanför den undersökta boplatsen. Foto mot nordost.

Förslag på vidare åtgärder

Kulturlandskapet anser att inga ytterligare undersökningar är motiverade inom det förundersökta området. Den förundersökta delen av L2021:2790 kan betraktas som undersökt och borttagen. Den nordligaste delen av boplatssområdet ingick inte i förundersökningen och kvarligger därmed som fornlämning. Resultatet av förundersökningen visar vikten av att bedöma det metalltida inslaget inför vidare undersökningar. Vid eventuella vidare utredningar bör markkemiska analyser vara en del i utredningsmetodiken.

Lagstiftning

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap i Kulturmiljölagen (KML) och genom miljöbalkens (MB) generella hänsynsregler, där stor vikt läggs vid hänsyn till kulturlämningar och kulturmiljöer. Ansökan om ingrepp i lämningar lämnas till länsstyrelsen.

För fornlämningar gäller att de förutom själva lämningen även omges av ett så kallat fornläm-

ningsområde. Fornlämningsområdet utgörs av ett så stort område på marken (eller sjöbotten) som behövs för att bevara fornlämningen och ge den tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Fornlämningsområdets storlek avgörs av länsstyrelsen från fall till fall.

KML syftar till att skydda och vårda kulturmiljöer. Ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön (KML kap 1).

Inom begreppet miljö i MB ryms även kulturmiljö. MB's hänsynsregler ställer krav på att undvika skador på områden och miljöer som innehåller kulturvärden (MB kap 1). Även övriga kulturhistoriska lämningar omfattas av det generella skydd för kulturmiljön som ges i MB. MB ger också möjlighet att ställa krav på att en verksamhetsutövare ska utföra kompensationsåtgärder för eventuell skada som uppstår (MB kap 2). En arkeologisk undersökning enligt KML är inte att betrakta som en kompensationsåtgärd i lagens mening.

Källor

Litteratur

Andersson, Stina; Rex Svensson, Karin; Wigforss, Johan	1978	"Sorteringsschema för flinta." <i>Fyndrapporter 1978. Rapporter över Göteborgs Arkeologiska Musei undersökningar.</i>
Börjesson Liljas, Lisa; Swedberg, Stig & Jacobsson, Oscar	2021	<i>Ledningskorridor FL5 S7-8 Skogssäter–Kilanda, Trollhättan, Lilla Edet och Ales kommuner, Västra Götalands län. Arkeologisk utredning steg 2. Kulturlandskapet rapporter 2021:8.</i>
Calcagnile, Lucio	2023	Rif.CEDAD: 2023_0135
Danielsson, Erik	2022	<i>Vedartsanalyser på material från Västra Götalands län, Ale, Rapenskår FU. Vedlab rapport 22101</i>
Eriksson, Samuel	2023	<i>Markkemiska analyser av prover från boplatsoområdet L2021:2790, Skeplanda socken, Ale kommun, Västergötland. MAL Rapport 2023:19</i>
Kulturlandskapet	2016	<i>Arkeologiskt kunskapsbyggnadsprogram 2016. Kulturlandskapet rapporter 2016:6.</i>
Nordqvist, Bengt	1999	"Spån och spånkärnor som kronologiska markörer." <i>In situ</i> 1999.

Digitala källor

Informationskartan Västra Götaland		https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed
Kulturmiljöregistret, KMR	2022	Fornsök, https://app.raa.se/open/fornsok/

Bilagor

1. Schakt
2. Anläggningar
3. Fyndlista

Bilaga 1 – Schakt

Schakt nr	Längd (m)	Bredd (m)	Orientering	Minsta djup (m)	Största djup (m)	Jordart	Lagerbeskrivning	Kommentar	Anl.	Fynd	Prov
1	6,0	1,6	O-V	0,60	0,60	Grusig sand	0-0,5 förna, 0,05-0,55 brun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	IO fanns humös sandig silt ända till botten. Spår efter sluttande markyta? Glas o tegel i brun humös sandig silt, tolkad som matjord i f d åker.	-	-	Ja
2	6,5	1,6	N-S	0,50	0,60	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,35 brun humös sandig silt, 0,35-0,55 mörkbrun grusig sand, därunder rödbrun grusig sand.	Anl 1 under den mörkbruna grusiga sand. Fynd i den mörkbruna grusiga sanden.	Ja	Ja	Ja
3	6,5	1,6	N-S	0,35	0,50	Sand	0-0,05 förna, 0,05-0,35 brun humös sandig silt, därunder ljusbrun sand med inslag av småsten.	Anl 2 i ljusbrun sand. Fynd av flinta i brun humös sandig silt o ljusbrun sand. Tegel i brun humös sandig silt.	Ja	Ja	Ja
4	6,5	1,6	N-S	0,20	0,20	Sand	0-0,05 förna, 0,05-0,15 brun humös sandig silt, därunder rödbrun/ljusbrun sand.	2 flintor i den bruna humösa sandiga silten.	-	Ja	Ja
5	6,5	1,6	N-S	0,30	0,30	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,25 brun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	Fynd i den bruna humösa sandiga silten o i rödbrun grusig sand.	-	Ja	Ja
6	6,5	1,6	N-S	0,50	0,60	Påförd lera	0-0,05 förna, 0,05-0,6 påförd lera och sand.	Schaktet nära fundament för stolpe, kan ej gå dj. Massor från hål för fundament?	-	-	-
7	6,5	3,0	N-S	0,25	0,35	Sandig silt	0-0,05 förna, 0,05-0,35 brun, lätt humös, grusig, sandig silt.	Anl 3 i SO. Flinta i den bruna humösa grusiga sandiga silten. Avbröt i nivå med anl 3.	Ja	Ja	Ja
8	6,5	1,6	N-S	0,35	0,45	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,35 mörkbrun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	Fynd i båda beskrivna lagren. Jordlina i S och kant för stolpfundament i N.	-	Ja	Ja
9	7,0	1,6-2,8	N-S	0,30	0,35	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,25 brun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	Anl 4 o 5. Flinta i båda lagren. 2 skrapor.	Ja	Ja	Ja
10	6,5	1,6	N-S	0,45	0,45	Grusig sand	I den orörda delen i mitten av schaktet: 0-0,05 förna, 0,05-0,35 brun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	1 flinta i den bruna humösa sandiga silten. Störd i N av sentida grävning med fyllmassor. Kan vara igenfyllt grustag.	-	Ja	Ja
11	6,5	1,6	N-S	0,30	0,30	Påförd lera	0-0,05 förna, 0,05-0,25 brun humös sandig silt med fläckvis lera, därunder påförd, gulbrun, homogen lera.	1 flinta i den bruna humösa sandig silten. Sonderat till 0,7 m dj, ren lera. Grustagen i flygfoto 1975. Uppenbart igenfyllt med lera.	-	Ja	-
12	10,0	1,6	N-S	0,50	0,70	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,5 brun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	Påförd lera i N-halvan. Djupare matjord i S, ned till 0,7 m u my. Fynd i den bruna humösa sandiga silten. Skaft till kritpipa.	-	Ja	Ja
13	6,0	1,6	N-S	0,30	0,40	Sand	0-0,05 förna, 0,05-0,25 brun humös sandig silt, därunder ljusgråbrun sand.	Anl 6 o 7. Fynd i brun humös sandig silt.	Ja	Ja	Ja
14	6,5	1,6	N-S	0,40	0,50	Sand	0-0,05 förna, 0,05-0,35 mörkbrun humös silt, därunder ljusgråbrun sand med inslag av lera.	Tvärs genom mitten av schaktet går modern stenkista (O-V).	-	-	Ja

Schakt nr	Längd (m)	Bredd (m)	Orientering	Minsta djup (m)	Största djup (m)	Jordart	Lagerbeskrivning	Kommentar	Anl.	Fynd	Prov
15	6,5	1,6	N-S	0,40	0,60	Sand	0-0,05 förna, 0,05-0,35 mörkbrun humös sandig silt, därunder ljusgråbrun sand.		-	-	Ja
16	6,5	1,6	N-S	0,70	1,00	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,8 brun humös sandig silt, 0,8-0,9 mörkbrun humös stenig sandig silt, därunder gråbrun grusig sand.	3 flintor i mörkbrun humös stenig sandig silt.	-	Ja	Ja
17	4,5	1,6-3,0	N-S	0,20	0,50	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,4 brun humös sandig silt, därunder ljusbrun grusig sand.	Anl 8 i S. Schacket vidgades i V för att ta fram hela anl.	Ja	-	Ja
18	7,0	1,6	NNV-SSO	0,40	0,80	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,5 brun humös sandig silt, 0,5-0,6 mörkbrun humös sandig silt med mycket sten, därunder rödbrun grusig sand.	1 flinta i brun humös sandig silt direkt under förnan. I N-halvan mkt stora stenar, avbröt schaktning vid 0,4 m dj där.	-	Ja	Ja
19	6,5	1,6	N-S	0,40	0,50	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,4 brun humös sandig silt, därunder rödbrun grusig sand.	2 flintor i den bruna humösa sandiga silten.	-	Ja	Ja
20	6,5	1,6-2,6	N-S	0,35	0,50	Grusig sand	0-0,05 förna, 0,05-0,3 brun humös sandig silt, därunder gulbrun grusig sand.	2 flintor i brun humös sandig silt.	Ja	Ja	Ja

Bilaga 2 – Anläggningar

Anl nr	Hemvist	Typ	Djup under markyta	Beskrivning	Kommentar	Undersökningsstatus	Fynd	Prov
1	Schakt 2	Grop	0,50	0,55x0,35 m (O-V). Oval form. 0,15 m dj. Skålad men diffus botten. Fyllning: brun sandig silt, något mörkare än omgivande sandlager. Inga fynd, inget kol. 1 markemiprov i fyllningen.	Ev stolphål.	Delundersökt	Nej	Markkemi
2	Schakt 3	Utgår	0,35	0,35x0,30 m (N-S). Oregelbunden form. Spretig, ojämn botten. Fyllning: mörkbrun humös sandig silt med inslag av sten.	Stubbe m rötter.	Delundersökt	Nej	Nej
3	Schakt 7	Utgår	0,20	4,0x0,5-1,1 m (NO-SV). Fortsätter utanför schaktet i båda ändar. Oregelbunden form. Fyllning: mörkbrun humös sandig silt med inslag av sten.	Grustagskant.	Ej undersökt	Nej	Nej
4	schakt 9	Härd	0,20	0,7 m diam. Rund form. 0,15 m dj. Skålad botten. Fyllning av mörkbrun silt med mycket sot och välbevarat kol samt skörbränd sten.	Tydlig härd.	Delundersökt	Nej	Kol Markkemi
5	schakt 9	Grop	0,20	1,1x0,5 m (NV-SO). Oval form. 0,2 m dj. Botten sluttar mot NV. Fyllning: mörkbrun till svart humös sandig silt. Ev sotig. Inget kol. Enstaka stenar, ej brända.		Delundersökt	Nej	Markkemi
6	schakt 13	Utgår	0,40	0,4 m diam. Rund form. 0,05 m dj. Plan/oregelbunden botten. Fyllning: mörkbrun humös sandig silt.	Naturlig svacka.	Delundersökt	Nej	Nej
7	schakt 13	Utgår	0,30	0,4 m diam. Rund form. 0,05 m dj. Diffus/skålad botten. Fyllning: brun lätt humös sand. Mörkfärgad yta efter förmultnad rot i anslutning?	Stubbe?	Delundersökt	Nej	Nej
8	schakt 17	Grop	0,20	0,5 m diam. Rund form. 0,1 m dj. Svagt skålad botten. Fyllning: mörkbrun humös sandig silt, något varvig, mörkast i mitten. Inget kol.	Ev stolphål.	Delundersökt	Nej	Markkemi
9	schakt 20	Grop	0,40	0,75x0,55 m (NV-SO). Oval form. 0,15 m dj. Svagt skålad botten. Fyllning: svartbrun humös sandig silt med enstaka kolbitar och sot, därunder urlakad mörkbrun humös sandig silt, möjligtvis 0,3 m dj, med oklar bottenform. Inga skörbrända stenar.		Delundersökt	Nej	Kol Markkemi
10	schakt 20	Kulturlager?	0,40	2,6x2,7 m. Fortsätter utanför schaktet i alla väderstreck. Fyllning: Flammig mörkbrun humös sandig silt. Varken sot eller kol synligt i ytan. Omger anl 9.		Ej undersökt	Nej	Markkemi

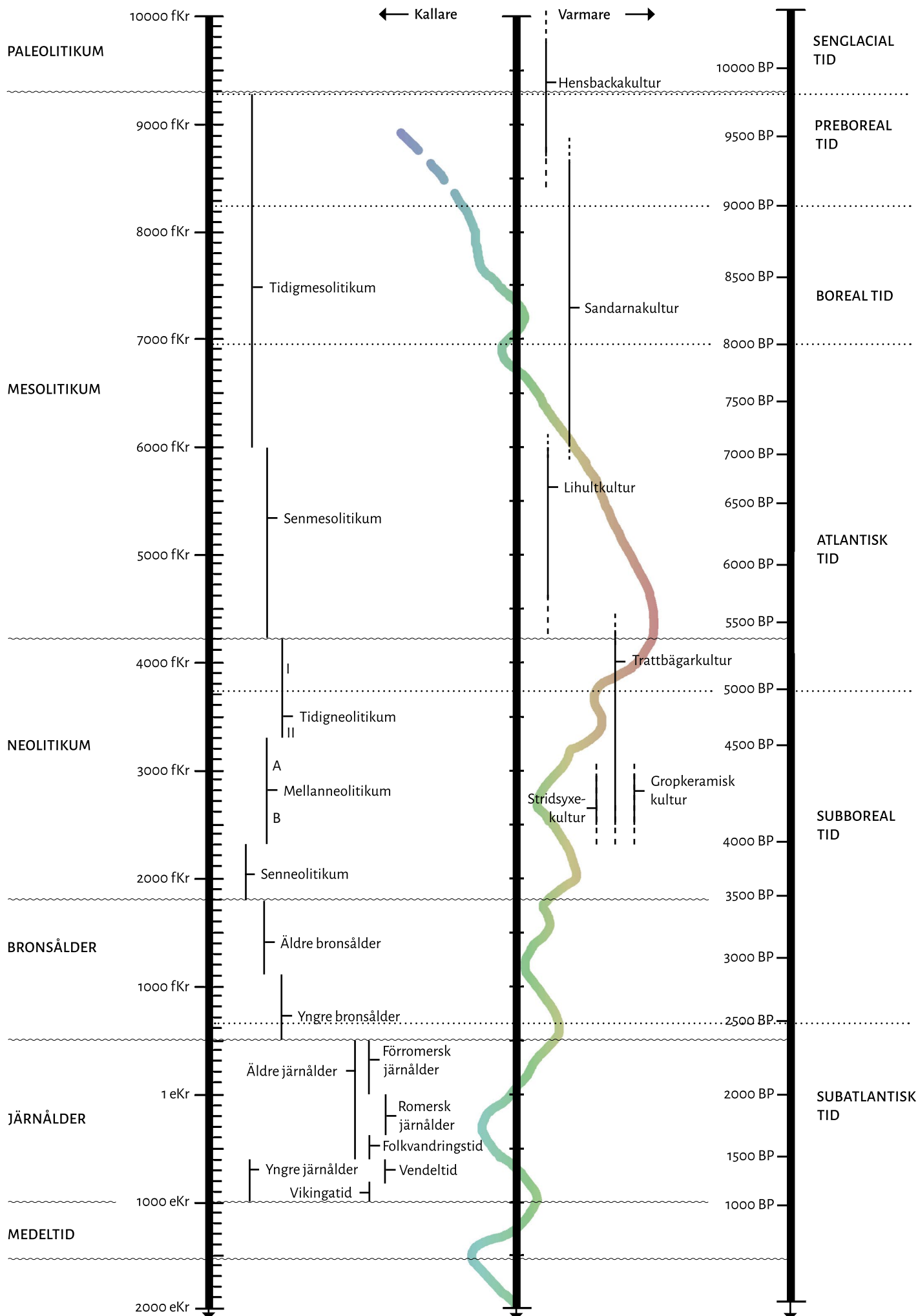
Fyndlista. Fastighet Rapenskår 1:12, L2021:2790, Skepplanda socken, Ale kommun, Västra Götalands län. Projekt nr 22143 AFU. Lst nr 431-35640-2022.												
Fynd nr	Material	Sakord	Undertyp	Hemvist	Lager	Antal	Vikt (g)	Kommentar	Fyndstatus	Svallad (antal)	Patinerad (antal)	Bränd (antal)
1	Grönsten	Avslag		Schakt 2	Mörkbrun grusig sand	2	72	Kraftigt vittrade, men tydliga avslag.	Tillvaratagen	0	0	0
2	Flinta	Mikrospånkärna	B	Schakt 2	Mörkbrun grusig sand	1	20	20 mm h, 23 mm br, 34 mm l. Vål bearbetad runt om, utan cortex. Få avspaltningssärr kvar efter mikrospån, möjligen i båda ändar.	Tillvaratagen	0	0	0
3	Flinta	Avslag med retusch		Schakt 2	Mörkbrun grusig sand	1	9	Fin retusch längs båda kanterna.	Tillvaratagen	0	0	0
4	Flinta	Avslag		Schakt 2	Mörkbrun grusig sand	6	39		Ej tillvaratagen	1	1	0
5	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 2	Mörkbrun grusig sand	1	5		Ej tillvaratagen	0	0	0
6	Flinta	Avslag		Schakt 3	Brun humös sandig silt	9	60		Ej tillvaratagen	0	0	0
7	Flinta	Avslag		Schakt 3	Ljusbrun sand	6	16		Ej tillvaratagen	0	0	2
8	Flinta	Avslag		Schakt 4	Brun humös sandig silt	1	7		Ej tillvaratagen	0	0	0
9	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 4	Brun humös sandig silt	1	9		Ej tillvaratagen	0	0	0
10	Flinta	Eldslagningssten		Schakt 5	Brun humös sandig silt	1	5	Finkornig flinta med rundnötning längs kanterna.	Tillvaratagen	0	0	0
11	Flinta	Avslag		Schakt 5	Brun humös sandig silt	3	7		Ej tillvaratagen	1	1	0
12	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 5	Brun humös sandig silt	2	30		Ej tillvaratagen	0	0	0
13	Flinta	Slipad yxa/meisel	R	Schakt 5	Rödbrun grusig sand	1	1	Avslag med en slipyta. Finkornig flinta.	Tillvaratagen	0	0	0
14	Flinta	Avslag		Schakt 5	Rödbrun grusig sand	1	3		Ej tillvaratagen	1	0	0
15	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 5	Rödbrun grusig sand	1	11		Ej tillvaratagen	0	0	0
16	Flinta	Kort spånfragment		Schakt 7	Brun humös sandig silt	1	1	11 mm br. Av smalspånstyp. Finkornig flinta.	Tillvaratagen	0	0	0
17	Flinta	Avslag		Schakt 7	Brun humös sandig silt	15	35		Ej tillvaratagen	0	0	0
18	Kvartsit	Övrigt slagen		Schakt 7	Brun humös sandig silt	2	147		Ej tillvaratagen	0	0	0
19	Flinta	Borrspets		Schakt 8	Mörkbrun sandig silt	1	10	Trekantigt avslag med två retuscherade kanter. Finkornig flinta.	Tillvaratagen	0	0	0
20	Flinta	Avslag		Schakt 8	Mörkbrun sandig silt	6	17		Ej tillvaratagen	0	1	2
21	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 8	Mörkbrun sandig silt	5	7		Ej tillvaratagen	1	1	3
22	Flinta	Avslag		Schakt 8	Rödbrun grusig sand	5	31		Ej tillvaratagen	1	1	0
23	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 8	Rödbrun grusig sand	1	4		Ej tillvaratagen	0	0	1
24	Flinta	Avslagsskrapa	A	Schakt 9, FP9	Brun humös sandig silt	1	10	Tjockt avslag, liknar kölskrapa. Grovkornig flinta. Funnen 0,1 m SV om hård A4, i FP9.	Tillvaratagen	0	0	0

Bilaga 3 – Fyndlista

Fynd nr	Material	Sakord	Undertyp	Hemvist	Lager	Antal	Vikt (g)	Kommentar	Fyndstatus	Svallad (antal)	Patinerad (antal)	Bränd (antal)
25	Flinta	Avslag		Schakt 9, FP9	Brun humös sandig silt	2	20	Funna 0,1 m SV om hård A4, i FP9.	Ej tillvaratagen	0	0	0
26	Flinta	Avslagsskrapa	A	Schakt 9, FP10	Rödbrun grusig sand	1	13	Tjockt avslag, liknar kölskrapa. Grovkornig flinta. Funnen nära hård A4, i FP10.	Tillvaratagen	0	0	0
27	Flinta	Avslag		Schakt 9	Brun humös sandig silt	10	31		Ej tillvaratagen	0	1	1
28	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 9	Brun humös sandig silt	5	24		Ej tillvaratagen	3	0	0
29	Flinta	Spån		Schakt 9	Brun humös sandig silt	1	1	10 mm br, 20 mm l. Avbrutet. Avsmalspånstyp 2 åsar.	Tillvaratagen	0	1	0
30	Flinta	Avslag		Schakt 10	Brun humös sandig silt	1	7		Ej tillvaratagen	0	1	0
31	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 11	Brun humös sandig silt	1	4		Ej tillvaratagen	0	0	1
32	Flinta	Mikrospån		Schakt 12	Brun humös sandig silt	1	1	5 mm br, 16 mm l. 1 ås. Åsen hög och delvis bearbetad.	Tillvaratagen	0	0	0
33	Flinta	Avslag		Schakt 12	Brun humös sandig silt	1	1		Ej tillvaratagen	0	0	0
34	Flinta	Avslag		Schakt 13	Brun humös sandig silt	1	12		Ej tillvaratagen	0	0	0
35	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 13	Brun humös sandig silt	1	2	Frostsprängd.	Ej tillvaratagen	0	0	0
36	Flinta	Avslag		Schakt 16	Mörkbrun humös stenig sandig silt	3	36		Ej tillvaratagen	0	0	0
37	Flinta	Övrigt slagen		Schakt 18	Brun humös sandig silt	1	6		Ej tillvaratagen	0	0	0
38	Flinta	Plattformsjärna	C	Schakt 19	Brun humös sandig silt	1	33	Finkornig flinta. Årr efter små avslag.	Tillvaratagen	0	0	0
39	Flinta	Avslag		Schakt 19	Brun humös sandig silt	1	27		Ej tillvaratagen	0	0	0
40	Flinta	Plattformsjärna	A	Schakt 20	Brun humös sandig silt	1	5	30 mm h, 14 mm i diam. Liten konisk kärna. sista stadiet. Årr efter ett mikrospån. Finkornig flinta.	Tillvaratagen	0	0	0
41	Flinta	Avslag		Schakt 20	Brun humös sandig silt	1	8	Finkornig flinta.	Ej tillvaratagen	0	0	0
42	Flinta	Plattformsjärna	A	Lösfynd	I markväg	1	24	56 mm h, 20 mm i diam. Typexempel på konisk kärna med årr efter smalspån/mikrospån runt om hela plattformskanten. Finkornig flinta.	Tillvaratagen	0	1	0
Totalt						108	811			8	9	10

Dagens temperatur

← Kallare Varmare →





**Skeplanda L2021:2790, Ale kommun, Västra Götalands län
Arkeologisk förundersökning av boplatz från mesolitikum
och metalltid**

Öster om Grönån förundersökte Kulturlandskapet boplatsen L2021:2790. Boplatsen låg under stenåldern vid en havsvik som just här övergick i en fors. Troligen har detta läge lockat till sig stenålderns människor. Det visade sig att människor också vistats på platsen under såväl bronsålder som romersk järnålder. Kanske var det av samma skäl, goda jakt- och fiske-möjligheter?

www.kulturland.se